
OBSAH

Úvod	11
1. Základní pojetí účelné a smysluplné lidské činnosti	14
1.1 Pojetí cílů	14
Co se rozumí cílem?	15
Jak chápe soudobá psychologie cíle našeho snažení	15
Intra- a intersubjektivní odlišnosti v pojetí cílů	16
Druhy cílů	17
1.2 Předpoklady studia našeho směřování	17
Aspekty cílesměrného, účelného, smysluplného jednání	18
Cíle a motivace naší činnosti	19
Předpoklady psychologie cílesměrného pojetí našeho jednání	20
1.3 Základní pojmy v oblasti porozumění cílesměrné činnosti lidí	21
Vektor	21
Směřování	21
Cíle	23
Dílčí cíle a cíle perspektivní	25
Smysluplnost našeho jednání	25
Účel činnosti	27
Snaha	27
Naděje	28
Předjímání	28
Osobní snahy	28
Hlavní životní snaha	30
Účel našich osobních snah	31
Personální projekty	31
Životní úkoly	32
Běžné zájmy	32
Zaujetí – flow	33
Hodnoty	35
Vztah mezi cílem a hodnotou	36
Význam	40
Odpovědnost	40
Líknavost	40

2. Jaký je význam slova <i>smysl</i>?	41
Oč jde, když se mluví o smysluplnosti života?	42
Podívejme se blíže na tázací větu <i>Jaký to má smysl</i> ?	42
2.1 Krátkodobé a dlouhodobé životní cíle a jejich smysl	43
Krátkodobé aktivity	43
Dlouhodobé aktivity	43
Vyšší a nižší úroveň smysluplnosti	44
Tvorba a užití smyslu	45
Vůle hledat smysl a chtít ho nalézat	46
2.2 Význam slova <i>smysl</i> v současných psychologických studiích	47
Smysl jako idea a smysl jako cíl	48
Oč jde psychologii při studiu smyslu a smysluplnosti?	48
Pokusy o definování smysluplnosti	49
Definice smysluplnosti	50
3. Psychologické metody studia smysluplnosti života a našeho jednání	52
3.1 Kvalitativní metody používané při studiu smysluplnosti a účelu našeho jednání, žití a bytí	53
1. Hermans: SCM – Metoda sebekonfrontace	54
2. Ebersole: psaní esejí o smyslu života	58
3. Prager: Metoda SLM – zjišťování zdrojů smysluplnosti	62
4. Fry: metoda životních příběhů	64
5. Hledání zdroje smysluplnosti	65
6. Metoda CREDO MEM	65
7. Metoda skládání účtů a jiné metody	66
3.2 Kvantitativní metody zaměřené na zjišťování charakteristiky smysluplnosti našeho jednání a žití	67
Kvantitativní přístup ke studiu smysluplnosti života	67
Prohlubování diagnostiky hloubky smysluplnosti života	70
3.3 Přehled nejdůležitějších kvantitativních metod diagnostikování smysluplnosti života	71
PIL – Test životních cílů	72
LOGO-Test E. Lukasové	73
TND – Test noodynamiky K. Popielského	74
LPQ – Dotazník účelu života	75
LAP-R (Reker) – Profil postojů k životu (revidovaný)	75
ŠZZ – Škála životnej zmysluplnosti Petera Halamy	76
PMP – Profil osobního pojetí smysluplnosti (Wong)	78
SML – Profil zdrojů smysluplnosti života (Prager)	81
LRI – Index vztahu k životu (Debats)	82
PPA – Analýza osobních plánů (Little)	85

SELE a PMS – Systém osobního pojetí smysluplnosti života (Dittman)	87
Existenciální škála ESK (Längle – Orglerová – Kundi)	88
SOC – Integrovanost osobnosti (A. Antonovsky)	89
4. Teorie smysluplnosti našeho jednání	92
4.1 Pokusy psychologů o co nejobecnější pojetí smysluplnosti života	93
Teorie cílů v psychologii	93
Teorie zvládání problémů na cestě k cíli	94
4.2 Širší psychologické pojetí smysluplnosti	95
V. E. Frankl	95
A. H. Maslow	96
I. D. Yalom	96
Teorie valuace	100
Rekerova teorie smysluplnosti žití	102
4.3 Zdroje smysluplnosti života	106
Stabilita našich cílů našeho snažení a hierarchií našich hodnot	106
4.4 Rozsah smysluplnosti života	107
4.5 Hloubka smysluplnosti života	108
4.6 Dvou- a třífaktorový model smysluplnosti života podle P. Halamy	109
4.7 Pohled do historie pojetí smysluplnosti bytí a žití	112
Viktor Emil Frankl	112
Alfred Längle	115
Elisabeth Lukasová	116
Otto Zsok	117
Kazimierz Popielski	117
5. Filozofická pojetí smysluplnosti žití a bytí	120
5.1 Úvahy o smyslu života v antice	121
Vulgární epikureismus	121
Hédonismus	121
Kynismus	122
Klasický epikureismus	122
Tvořivá činnost – aktivita a kreativita	123
Stoicismus	123
5.2 Být někdo – otázka ctností a neřestí	124
Čest	125
Svědomí	126
Ctnost	126
Úcta	127
Být někomu <i>někým</i>	128

5.3	Pojetí smysluplnosti života v existenciální filozofii	129
	Pojetí životní povídky jako způsobu formulování smyslu vlastního života	130
5.4	Mezní situace a reorientace smyslu života	132
	Ohrožení	132
	Ztráta	133
	Zpochybnění	133
5.5	Vztah mezi cílem, smyslem a hodnotami ve filozofii a psychologii	134
	Filozofické pojetí smyslu a hodnot	134
	Smysluplnost v pohledu historiků	135
6.	Zaměření k nejzazším cílům	137
6.1	Cíle v našem dosahu a cíle orientační	137
	Co se zde rozumí termínem <i>nejzazší cíle</i> ?	138
	Kritéria dobrého života – standardů žadoucích cílů našeho snažení	138
	Hledání nejzazšího cíle	140
	Předporozumění	143
6.2	Tři základní výpovědi pro lepší vzájemné porozumění	144
	Premisa (A)	144
	Premisa (B)	145
	Premisa (C)	150
6.3	Náboženství a smysluplnost života	152
	Zaostřeno na člověka	153
	Zaostřeno na jednání člověka	153
	Zaostřeno na dialog	153
6.4	Křesťanské pojetí člověka a smysluplnosti jeho žití	154
6.5	Harmonie a odlišnosti	155
7.	Ozvuky existenciálních cílů	157
7.1	Nejzazší cíle našich snah	158
7.2	Snahy, které přesahují naše běžné zájmy	158
7.3	Transcendentální cíle	159
7.4	Nejzazší cíle a spiritualita	160
7.5	Širší a užší pojetí spirituality	162
	Které výroky je možno charakterizovat jako týkající se spirituality?	165
7.6	Metody diagnostikování nejzazších snah	165
	Vliv nejzazších snah na náš život	166
	Vztah mezi fyzickou, psychickou a spirituální stránkou	167

Vztah mezi subjektivně hodnocenou smysluplností života, kvalitou života a duchovního zaměření	167
Nejzazší snahy a poznávání, kdy je člověku dobře	167
Přehled poznatků z empirických prací o vztahu mezi směřováním života k nejzazším cílům a tím, jak je člověku, který si dané směřování zvolí	168
7.7 Nejzazší snahy a integrace osobnosti	169
Co se rozumí integrací?	170
7.8 Nejzazší cíle a integrovanost osobnosti ve světle psychologických pokusů	173
8. Smysluplnost práce, lásky, hledání štěstí a identity	174
8.1 Práce	174
Druhy práce	175
8.2 Láska	177
8.3 Štěstí	178
8.4 Sebepojetí – identita	181
8.5 Vliv ujasnění smysluplnosti žití a bytí na zdraví	185
Závěr	186
Literatura	189